DOI: http://doi.org/10.31617/1.2026(169)01
УДК 620.9(477):339.92-049.5

БЛАКИТА Ганна
https://orcid.org/0000-0002-4848-9912
д. е. н., професор, завідувач
кафедри економіки та фінансів підприємства
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна
g.blakyta@knute.edu.ua

ГУЛЯЄВА Наталія
https://orcid.org/0000-0002-7184-0803
к. е. н., професор, професор кафедри
економіки та фінансів підприємства
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна
n.guliaieva@knute.edu.ua

ГАНУЩАК Тетяна
https://orcid.org/0000-0001-6677-3311
к. е. н., доцент, доцент кафедри
економіки та фінансів підприємства
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна
t.ganuschak@knute.edu.ua

ЕНЕРГЕТИЧНА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Розглянуто значення енергетичної системи для функціонування національної економіки та її вплив на рівень економічної і загальної безпеки держави. Особливу увагу приділено здатності енергосистеми адаптуватися до кризових умов, зокрема в період воєнного стану, коли суттєво зростають ризики втрати генеруючих, передавальних і розподільчих потужностей. Обґрунтовано, що відновлення та розвиток галузі

BLAKYTA Hanna
https://orcid.org/0000-0002-4848-9912
PhD (Economics), Professor,
Head of the Department of Economics
and Business Finance
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
g.blakyta@knute.edu.ua

GULIAIEVA Nataliia
https://orcid.org/0000-0002-7184-0803
PhD (Economics), Professor,
Professor of the Department
of Economics and Business Finance
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
n.guliaieva@knute.edu.ua

GANUSHCHAK Tetiana
https://orcid.org/0000-0001-6677-3311
PhD (Economics), Associate Professor, Associate
Professor of the Department of Economics and
Business Finance
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
t.ganuschak@knute.edu.ua

ENERGY SYSTEM OF UKRAINE: EUROPEAN INTEGRATION TRANSFORMATIONS AND ECONOMIC SECURITY

This article examines the significance of the energy system for the functioning of the national economy and its impact on the level of the state's economic and overall security. Particular attention is paid to the energy system's ability to adapt to crisis conditions, particularly during a period of martial law, when the risks of losing generation, transmission and distribution capacity increase significantly. It is argued that the recovery and development of the sector require

Copyright © 2026. Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License 4.0. International License (CC-BY)

потребують оновлення технічної бази й переорієнтації ресурсного забезпечення відповідно до європейських підходів. Дослідження ґрунтується на гіпотезі, що поглиблення інтеграції України до європейського економічного простору створює умови для якісної модернізації енергетичної системи, підвищує її стійкість до зовнішніх загроз і сприяє зміцненню економічної безпеки держави. Показано, що залучення міжнародної підтримки та розвиток інституційних механізмів інвестування є важливими чинниками відновлення енергетичної інфраструктури. Теоретичною основою дослідження є підхід економічної безпеки підприємства, що дозволяє комплексно оцінити стан і перспективи розвитку енергетичної системи. Використано загальнонаукові методи, зокрема аналіз, синтез і узагальнення. Зазначено, що євроінтеграційний вектор розвитку є визначальним для підвищення стійкості енергетичної системи та формування передумов довгострокового економічного зростання.

Ключові слова: економічна безпека, енергетична система, стійкість, європейська інтеграція, енергетична інфраструктура, інвестиції, розвиток.

the modernisation of the technical infrastructure and a reorientation of resource provision in line with European approaches. The research hypothesis is that the deepening of Ukraine's integration into the European economic space creates conditions for the qualitative modernisation of the energy system, increases its resilience to external threats and contributes to strengthening the state's economic security. It is demonstrated that attracting international support and developing institutional investment mechanisms are important factors in the restoration of energy infrastructure. The theoretical basis of the study is the approach of enterprise economic security, which allows for a comprehensive assessment of the state and prospects of the energy system's development. The study employs general scientific methods, in particular analysis, synthesis and generalisation. It is generally accepted that the path towards European integration is crucial for enhancing the resilience of the energy system and creating the conditions for long-term economic growth.

Keywords: economic security, energy system, resilience, European integration, energy infrastructure, investment, development.

JEL Classification: Q40, Q43, Q48, F15, H56, O13.

Вступ

Сучасна енергетична система є найважливішою складовою економіки України, оптимально сформованою сукупністю окремих господарських одиниць, діяльність яких функціонально пов'язана в єдиному комплексі з генерування, розподілу та передавання енергії як виробленого із залученням відповідних енергетичних ресурсів кінцевому споживачу. Структурні співвідношення, як і їх зміст по всіх складових системи, мають певні особливості, притаманні національній економіці, політиці макроекономічного управління, успадкованим цінностям і накопиченому технічному потенціалу.

Енергетична система та інфраструктура здебільшого сформована у попередньому столітті і успадкувала не тільки виробничі активи та технології, а й недоліки командно-адміністративної системи: патерналізм в управлінні, державне регулювання тарифної оцінки діяльності тощо. Проте, попри відносну технологічну відсталість, інерційний підхід до управління цією частиною національного господарського комплексу та численні аварії, спричинені обстрілами у період воєнного стану, завдяки героїзму українських енергетиків фактично почала формуватися нова парадигма управління системою – від симптоматичного діагностування до створення аналітичного інструментарію ідентифікації тенденцій і спрямування її розвитку на основі нової матриці критеріїв, цілей, засобів

реалізації. Завдяки підтримці країн-партнерів у систему впроваджуються нові технічні засоби, технологічні схеми, формуються сучасні вимоги й стандарти якості, застосовуються нові механізми продуктової та фінансової логістики, що дає підставу стверджувати про рух енергосистеми України в напрямі євроінтеграції на основі глибинних внутрішніх перетворень, що відбувається паралельно з відновленням її життєздатності.

Тобто спостерігається еволюційна трансформація галузі енергозабезпечення України, що ґрунтується на принципах економічної безпеки діяльності кожної господарської складової та індуктивно системи в цілому, реалізується завдяки засобам антикризового управління і передбачає перехід до стратегій економічного зростання, узгоджених з моделями європейських країн та їх підходами до оцінювання відповідних параметрів.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю наукового осмислення ролі механізмів антикризового управління діяльністю підприємств енергокомплексу України в умовах воєнного стану у формуванні та оцінюванні рівня їх економічної безпеки в параметрах європейського підходу, створення органічної зіставності метрик і критеріїв, а також доведення реальності існування цих процесів, масштабу їх впливу на стійкість діяльності суб'єктів господарювання галузі в цих умовах.

Попередній аналіз діяльності підприємств енергокомплексу України свідчить про фрагментарне застосування стратегічного планування показників, ще рідше з урахуванням факторів ризику, комплексного підходу до визначення масштабу і функціонального взаємозв'язку домінантних сфер управління, оцінювання факторного навантаження в кореляції з коливаннями показників впливу мінливих зовнішнього і внутрішнього середовищ.

Впровадження європейського досвіду управління об'єднаною енергосистемою, що надходить в Україну в межах підтримки її функціонування та підвищення резильєнтності, стає платформою реформування та модернізації вітчизняного управлінського блоку на засадах безпекових пріоритетів і цілей, орієнтованих на підвищення стійкості, адаптивності та здатності енергетичної системи ефективно функціонувати в умовах кризових викликів. Це сприяє цифровізації управління, посиленню координації, прогнозуванню ризиків і переходу до превентивної моделі забезпечення енергетичної безпеки.

Метою дослідження є обґрунтування підходів до формування оціночної моделі економічної безпеки енергетичної системи України в умовах воєнного стану та євроінтеграції з урахуванням методів антикризового управління та європейського досвіду.

Висунуто гіпотезу, що поглиблення інтеграції України до європейського економічного простору створює умови для якісної модернізації енергетичної системи, підвищує її стійкість до зовнішніх загроз і сприяє зміцненню економічної безпеки держави.

Методологією дослідження є система принципів і методів аналізу теоретичної бази управління процесами набуття системами стану економічної безпеки засобами антикризового реагування, зокрема в умовах надзвичайної діяльності, систематизації сформованих характеристик і взаємозв'язків, факторів впливу на їх розвиток, вивчення міжнародного досвіду і його сучасної імплементації у діяльність діючих підприємств України, формування відповідних узагальнень, висновків і пропозицій щодо практичної їх апробації.

Наукова новизна полягає у систематизації основних теоретичних підходів до визначення поняття "економічна безпека системи господарювання", а також базові положення організаційно-методичних засад її формування і збереження, системи критеріїв та стандартів оцінок, що дозволило уніфікувати теоретичну модель дослідження і визначити вплив на основну конструкцію галузевих особливостей господарювання, зокрема в умовах воєнного стану. Удосконалено підходи до характеристики стану й основних тенденцій розвитку енергетичної системи України як передумов входження її у процес євроінтеграції, а також визначено фактори впливу на його інтенсивність.

Основна частина статті складається з трьох розділів, зокрема у першому розглянуто передумови формування потенціалу економічної безпеки енергосистеми України у процесі євроінтеграції; у другому – теоретичну модель управління процесом формування цільового рівня економічної безпеки господарювання в енергосистемі України. У третьому – обґрунтовано роль євроінтеграції в системі стратегічних цілей і факторів зміцнення її потенціалу економічної безпеки.

1. Передумови формування потенціалу економічної безпеки енергосистеми України в умовах євроінтеграції

Означена проблематика знайшла відображення у сучасних наукових дослідженнях, що висвітлюють ключові аспекти функціонування енергетичної системи України, зокрема її технічний потенціал, стійкість до зовнішніх загроз та управлінські механізми забезпечення енергетичної безпеки. Водночас подальшого дослідження потребують управлінські інструменти підвищення резильєнтності енергетичної системи України з урахуванням європейського досвіду та сучасних безпекових викликів. Актуальність теми не обмежується умовами воєнного стану в Україні, які суттєво посилюють вплив дестабілізуючих факторів на функціонування енергетичної системи, а охоплює також особливості її функціонування та розвитку в довоєнний період. Так, Дяченко та ін. (2025) характеризують українську енергетичну галузь станом на лютий 2022 р. як одну з найпотужніших у Європі зі збереженням потенціалу навіть у воєнний час. За потужністю електрогенерації Україна входить у топ 10 країн Європи, а за обсягами

видобутку природного газу – до трійки лідерів, маючи одні з найбільших у Європі потужностей газосховищ.

За висновками Булах (2023), Україна активно співпрацює з сусідніми країнами Європи у сфері транспортування газу, нафти, нафтопродуктів, передачі електроенергії, має одну з найбільших часток вуглецево-нейтральної генерації в Європі. Щодо виробництва електроенергії, то близько 70% її обсягів в Україні забезпечується атомною, гідро- та відновлювальною генерацією, водночас 75% вугілля, що використовується для виробництва електроенергії, має вітчизняне походження. Рівень самозабезпечення природним газом становить близько 67%.

Воєнна криза, за свідченням автора, призвела до 4% втрати генеруючої потужності в Україні через руйнування і 35% — через окупацію частини території. Зокрема, окупація Запорізької АЕС, яка є найбільшою атомною станцією Європи, зменшила загальну виробничу потужність усіх атомних електростанцій України на 43% (*Булах,* 2023).

У контексті забезпечення стійкого функціонування і розвитку енергетичного сектору економіки України Чугунов та ін. (2023) зазначають, що інтеграція енергосистеми до європейського енергетичного простору посилює її роль у забезпеченні національної безпеки, зокрема в політичному та економічному вимірах. Водночас автори наголошують на зростанні ролі інвестицій у модернізацію інфраструктури, впровадженні технологічних інновацій, реформуванні матриці ресурсного забезпечення. Розширення простору об’єднаного європейського господарювання шляхом інтеграційного залучення суміжних країн, зокрема України, формує нові підходи до системи фінансування, сприяє розвитку інвестиційних моделей і механізмів, створює нові можливості для інтеграції вітчизняних суб’єктів господарювання до єдиного європейського економічного простору. Для України, наприклад, стає доступним фінансове забезпечення проєктів через механізми європейського "зеленого" курсу та відповідних фінансових інституцій, що дозволить зменшити рівень вуглицевого сліду, покращити інші показники ресурсовіддачі і сприятиме посиленню конкурентних позицій української економіки.

Реальною перспективою вважають автори впровадження в Україні механізмів "*debt-for-climate swaps*" та "*debt-for-nature swaps*", що дозволить зменшити боргове навантаження і спрямувати фінансові ресурси на відновлення балансу екосистеми.

На соціально-економічному аспекті сталого розвитку енергосистеми України зосереджується *Ali A.H.S.* (2021), аналізуючи вплив реформ в цьому секторі економіки на рівень зайнятості, добробут населення і якість енергозабезпечення, у т. ч. і через ресурсне покриття виробника за доступними логістичними схемами і потужностями. Автор оцінює роль відновлювальних джерел енергії як фактор створення нових робочих місць, розвитку науково-технологічного прогресу, підвищення прямої інвестиційної привабливості і похідної для споживачів енергоресурсів, вироблених за прогресивною

технологією. *Ali A.H.S.* аргументує, як використання чистої енергії сприяло зниженню безробіття в Сінгапурі з 14% до 2% станом на 2021 р.

Процеси функціонування і розвитку енергетичних систем, трансформації суспільної оцінки цих процесів, її особливостей в євроінтеграційній моделі розглядають автори *Kvasnii et al.* (2024). Вони формулюють проблему енергетичної бідності, яка проявилась при здійсненні процесу декарбонації, коли значна частина домогосподарств витрачала непропорційно великі кошти на оплату енергоресурсів або мала обмежений доступ до них. Тоді держава змушена розширювати програми підтримки, впроваджувати пільгові тарифи для вразливих верств населення, стимулювати заходи з енергоефективності в житловому секторі та використовувати доцільні механізми тощо.

Окремий акцент зроблено на соціальній адаптації громад, які історично залежали від традиційної енергетики вугільного живлення. Сучасні технологічні трансформації енергетичної системи, а також прогресивні практики та досвід її розвитку в європейських країнах, США та розвинених країнах Азії формують необхідність зміни пріоритетів економічної діяльності суб'єктів господарювання та функціонування енергетичної системи загалом — як на національному, так і на інтегрованому європейському рівні. Така трансформація має бути спрямована на забезпечення соціально-економічного балансу інтересів бізнесу, населення та держави. Тож інноваційні програми екологічного оздоровлення без зниження виробничої потужності економіки країни в цілому сприятимуть зменшенню рівня безробіття, збереженню демографічного потенціалу країни, регіонів, підвищенню вартості людського капіталу, в який інвестуватимуть через програми перекваліфікацій, підготовки, осучаснення компетентностних стандартів для малого бізнесу. Авторами обґрунтовано роль інвестиційного впливу на розвиток "зеленої" економіки, яка "заточена" на формування нових кластерів економічного зростання, орієнтованих на екологічно безпечні технології. На думку авторів, це створює можливість розвитку локальних виробництв на засадах зменшення регіональної енергетичної залежності при широкому використанні відновлюваних джерел енергії, що зміцнить конкурентні позиції національної економіки в цілому і в перспективі сформує потенціал конкурентоспроможності з якісно новими параметрами, критеріями і механізмами забезпечення.

Автори також зосереджують увагу на процесі євроінтеграції України, акцентуючи на необхідності впровадження принципів і форм участі громадського активу в ухваленні рішень щодо розвитку енергетичної системи. Зокрема, підтримка місцевих ініціатив, створення енергетичних кооперативів (нова форма для України), залучення громадян до управління енергоресурсами на засадах соціальної відповідальності та довіри до державних реформ, до формування культури енергозбереження, раціонального споживання енергоресурсів тощо. У висновках статті сформульовано твердження, що активність громад безпосередньо впливає на розвиток енергетичної системи в

регіоні та країні в цілому, що безпосередньо впливає на якість життя населення і соціальну згуртованість територіальних громад. Тобто створюються передумови для одночасного досягнення енергетичних, соціальних та економічних цілей.

Щодо модернізації енергетичних систем територіальних громад, то автори зосереджують увагу на цифровізації бізнес-процесів в оптимальних схемах управління енергосистемами із застосуванням сучасних інструментів моніторингу, аналізу, діагностування, контролю на засадах достатньої ефективності функціонування і управління. (*Kvasnii, et al.,* 2024). Також автори розглядають приклади створення автономних енергетичних регіонів в країнах ЄС – Данії, Франції, Німеччині, – підкреслюючи їх вплив на сталий розвиток громад, які досягли високого рівня енергетичної незалежності, зайнятості населення, успішності місцевого бізнесу, сформували бренд і репутацію спільноти.

Досвід впровадження ефективних моделей енергозбереження проаналізовано у статті Скороход та Костюк (2021, с. 147–153), у якій зосереджено увагу на впровадженні інтелектуальних енергосистем в контексті концепції *Smart Grid* з використанням *Smart*-технологій. Згідно з наведеними у статті даними, понад 40 міст світу, які отримують 100% електроенергії від сонячних станцій, вітру, гідроенергетичних потужностей та біопалива. Серед таких міст автори наводять Берлінгтон (США), Базель (Швейцарія), Рейк'явік (Ісландія).

Стан розвитку методичного інструментарію кількісної оцінки змін в показниках економічного зростання, викидів парникових газів, розподілу доходів в системі охарактеризовано у статті *Stojkoski et al.* (2023), які аналізують її здійснення за допомогою математичних матриць за даними про географію експорту продуктів енергосистеми, про патенти з технологій та за матеріалами наукових публікацій в предметній області.

Рекомендації щодо зміни структури паливно-енергетичного балансу України в контексті розширення використання місцевих видів енергоресурсів на основі посилення локальної геологорозвідувальної активності викладені у праці Петровець (2023).

Когут (2023), посилаючись на позицію попереднього автора, зазначає, що в процесі реформування та розвитку галузі необхідно сформувати сприятливий інвестиційний клімат, зосередити увагу на довгостроковому плануванні, зокрема визначенні параметрів безпеки функціонування суб'єктів господарювання, галузі загалом і територіальних громад. Окремо автор зупиняється на оцінці впливу воєнного стану в країні через його матеріальний і психологічний деструктив, максимізацію ризиків для інвесторів і неможливість адекватного страхування реалізації інвестиційних проєктів і діяльності. У статті наводиться матриця *PEST*-аналізу в реаліях ключових факторів діяльності та формування стратегічного потенціалу енергосистеми

України. У метриках матриці оцінюються як найвпливовіші економічні фактори (1.147), політичні фактори (0.847), де враховано євроінтеграційний вектор руху, технологічні (0.553) із включенням впливу процесу декарбонізації енергетичного сектору. Відносно менший вплив мають соціокультурні фактори (0.537), зокрема оцінка сформована на основі значущості споживчих переваг на ринку для наповнення орієнтирів розвитку паливно-енергетичного комплексу. Автор пов'язує залежність здоров'я населення, рівень забруднення повітря, суспільні витрати на медичне обслуговування з результатами переформатування засобів енергопостачання на користь енергетичної децентралізації, розподіленої генерації. Такий підхід дозволить населенню та бізнесу посилити контроль над якістю і вартістю енергоспоживання та їх енергетичну незалежність.

Оцінюючи стартові умови євроінтеграції України, автор виокремлює високу залежність Європи від викопного палива, волотильність ринків енергоресурсів, їх тиск на рівень конкурентоспроможності економік, що для України, яка через обстріли втратила значну частину потужностей генерації та інфраструктури станом на 2024 р. 14.6 млрд дол. США, має практично критичне значення. Постраждали викопні джерела ресурсів для генерації: прямі збитки теплової генерації складають в аналітичному періоді 5.4 млрд доларів по гідроелектростанціях та гідроакумулювальних електростанціях – 82.5 млрд дол. США. Близько 13% потужностей сонячної генерації залишилося на окупованих територіях; 8% пошкоджено чи знищено; через знищення чи втрату на окупованих територіях система вітрогенерації залишилася без 80% виробничих активів (Когут, 2023).

У червні 2024 р. на Українській конференції по ресурсах у Берліні відповідні оцінки були озвучені європейськими партнерами енергосистеми України:

- Сполучені Штати Америки – 824 млн дол. США на підтримку енергетичної інфраструктури;
- Світовий банк – додатковий грант у розмірі 47 млн дол. США на закупівлю теплового обладнання для Харкова, зокрема 1 000 генераторів і сонячних панелей;
- Європейський Союз – ініціювання постачання сонячних панелей;
- Німеччина – 30 млн євро на підвищення надійності енергетичної системи (ЮкрейнІнвест, 2024).

Також на конференції презентовано нову стратегію розвитку енергосистеми України до 2050 р., яка передбачає нарощення потужності вітрової генерації до 140 ГВт, сонячної – до 94 ГВт, накопичувачів енергії (*energy storage*) – до 38 ГВт, атомної генерації – до 30 ГВт, ТЕЦ та біоенергетичних потужностей – до 18 ГВт, гідрогенерації – до 9 ГВт. За оцінками моделі *TIMES*, ця програма потребує 383 млрд дол. США прямих капітальних вкладень (Міністерство енергетики України,2023).

2. Теоретична модель управління процесом формування цільового рівня економічної безпеки господарювання в енергосистемі України

Теоретична модель формування і управління станом системи з урахуванням вимог забезпечення рівня економічної безпеки базується на понятійній однорідності дефініцій, показників, критеріїв відповідно до вже прийнятої сучасної парадигми організації управління фінансово-господарською діяльністю як окремої бізнес-одиниці, так і об'єднаних системних утворень.

Систематизуючи теоретичні підходи науковців до визначення сутності поняття "економічна безпека", можна виокремити спільні риси наукових позицій. Так, економічну безпеку як стан ефективного використання ресурсів трактують автори Кузенко та Сабліна (2020, с. 13), визначаючи її через рівень результативного використання фінансових і матеріальних активів, а також ринкових можливостей, що допомагає запобігти внутрішнім і зовнішнім небезпекам, гарантує стабільне зростання на ринку відповідно до визначених цілей. Аналогічної позиції дотримується і Зубко (2021, с.17), яка вважає економічну безпеку господарської одиниці системною дією механізму ефективного залучення та управління корпоративними активами підприємства, що спрямовано на максимальне їх використання задля забезпечення його стабільної роботи і здатності протидіяти будь-яким негативним факторам, які можуть впливати на економічну захищеність суб'єкта господарювання.

Об'єднує підходи за ознакою "економічна безпека як стан захисту" Меліхова (2018, с. 24), вважаючи економічну безпеку господарської системи процесною субстанцією. Вона характеризує дефініцію як ефективне управління службою з таким функціоналом, що гарантує стійку безпеку операційної діяльності та сприяє збереженню економічної самостійності організації перед зовнішніми викликами, забезпечує стрімке пристосування до нових умов ринку, мінімізує небажані наслідки та оптимізує управління ресурсами підприємства для досягнення стратегічних цілей.

Учені Алькеми та ін. (2019, с. 22) трактують економічну безпеку як комплексну, багатоетапну ієрархічну систему зі складною структурою, що забезпечує безпеку бізнес-процесів через ефективне використання економічного потенціалу підприємства та спрямована на запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам, яка реалізується через комплекс спеціальних правових, економічних та організаційних заходів. Марченко (2022, с. 57) також акцентує на системно-процесному характері економічної безпеки, розглядаючи її як сукупність управлінських процесів, спрямованих на забезпечення стабільності та захищеності підприємства від несприятливих факторів внутрішнього і зовнішнього середовища протягом усього циклу його діяльності. Автор конкретизує дефініцією у форматі комплексного управлінського

процесу, що забезпечує безперервний розвиток підприємства та впливає на ефективність господарської діяльності як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Поглиблене визначення сутності економічної безпеки як стану комплексної підприємницької діяльності представлено у дослідженні Ситник та ін. (2019). Автори розглядають її як окремий функціонал, що формується з огляду на дію різноманітних факторів та забезпечує стабільний розвиток, фінансову надійність, конкурентоспроможність країни та добробут суспільства. Такий підхід у подальших розробках конкретизується стосовно функціонування окремих господарських одиниць.

Загалом наведені визначення розглядають економічну безпеку через сукупність засобів і механізмів забезпечення такого стану господарської системи, за якого вона відповідає визначеним критеріям економічної захищеності від несприятливого впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Такий стан характеризує здатність господарської системи стабільно функціонувати та досягати визначених цілей у звичайних умовах господарської діяльності.

Різні підходи об’єднують базисні ознаки стану економічної безпеки господарювання як фінансово стабільного, з активною інвестиційною позицією на шляху розвитку за інноваційними ідеями технологічної модернізації, екологічної сталості з урахуванням вимог регуляторного середовища регіонального і національного масштабу.

Проте в подальшому дискусійному розвитку є необхідність пошуку універсальної теоретичної конструкції та її модуляції в галузевому аспекті. Беззаперечно те, що ключевим в цьому пошуку твердження економічної безпеки системи господарювання не є основною позицією, вона лише інструмент і міра гармонізації інтересів всіх складових суб’єктної взаємодії у зовнішньому середовищі з контрагентами і партнерами по бізнесу, інституціями місцевого і національного масштабу, а також у внутрішньому ареалі – з персоналом, наприклад.

На вершині піраміди інтересів господарської системи є економічні інтереси, які відбивають зусилля набути високу конкурентоспроможність продукції і захищену позицію на ринку, стійкі маркетингові перспективи, оптимальну цінову політику, раціональні витрати і достатній рівень прибутковості при мінімальних ризиках.

Соціальні інтереси системи господарювання в контурі безпекових гарантій – це забезпечення робочими місцями, компетентна відповідність персоналу, раціональна інтенсивність його використання, обґрунтований рівень оплати праці з дотриманням норм соціального захисту і висока дисципліна її здійснення, наявність соціального пакету, можливість професійного росту тощо.

Політичні інтереси у безпековому контурі діяльності господарської системи проявляються у органічності з принципами, методами, бізнес-ідеологією державного управління в країні.

Важливою складовою спектра інтересів суб'єкта господарювання і середовища взаємодії є екологічні інтереси, що пов'язані з економічною оцінкою та проблемами захисту навколишнього середовища, які забезпечуються через автономні інвестиції, компенсаторні санкції при допущених забрудненнях, за іншими механізмами економіки в сучасній парадигмі управління.

Перелік інтересів агентів середовища взаємодії суб'єкта як одиничного, так і консолідованого господарювання, може бути суттєво розширений залежно від особливостей галузевої належності і предметної області діяльності. Зокрема, це віднесені природні, примусові, глобальні, стратегічні інтереси тощо.

Відповідно до змісту економічних інтересів ідентифікуються характер, джерела та інтенсивність загроз і небезпек, здатних перешкоджати їх реалізації та порушувати стабільність функціонування господарської системи.

Така теоретична позиція розкриває багатоелементність моделі управління формуванням і забезпеченням стійкості стану економічної безпеки господарської системи. За загальним підходом модель структуровано за функціональними блоками, які обумовлюють специфічність методичної бази оцінки та інструментарію впливу. Такий підхід до організації управління дозволяє суттєво раціоналізувати витрати, підвищити якість реалізації рішень на основі високої результативності та ефективності.

Зрозуміло, що прив'язка до галузевої приналежності господарської системи суттєво коригує зміст цих складових, але зберігає основну конфігурацію композиції та загальних оцінок. Декомпозицію системи безпеки діяльності суб'єкта господарювання представлено на *рис.1*:

Рис. 1. Складові системи економічної безпеки суб'єкта господарювання

Джерело: складено за (Зубко, 2022, с. 277–278).

Практика управління формуванням стану економічної безпеки і його збереженням в межах прийнятих критеріїв ґрунтується на загальновизнаній теоретичній моделі наукового обґрунтування відповідних управлінських механізмів, а також сформованих методологічних положеннях і методичних підходах до ідентифікації та оцінювання її параметрів.

Наукові узагальнення з різновиду підходів на сучасному етапі систематизують за спорідненістю інструментарію реалізації у таких групах: індикаторний (пороговий), ресурсно-функціональний, програмно-цільовий (комплексний), ризикозалежний, інвестиційно-прибутковий, економіко-математичний, які використовуються в оціночних процедурах на основі відповідних методів. У методичному арсеналі засобів оцінки рівня економічної безпеки підприємства виокремлюють методи інтегральної оцінки, функціональної залежності, індикаторний, балових оцінок (рейтинговий підхід), ієрархічних рівнів економічної безпеки, графічний, метод теорії нечіткої логіки.

Система параметрів оцінювання передбачає інформаційне забезпечення даними публічної фінансової та статистичної звітності (*SRM, BAS ERP, IT-Enterprise*, Дебет Плюс, *Prozorro, Prozorro Market*, *YouControl*), для внутрішнього аналізу – управлінського обліку, структурування і розрахунок похідних показників залежить від прийнятої аналітиком методики оцінки, що обґрунтовується конкретним методичним підходом.

Універсальність теоретичних узагальнень, підходів до інформаційного забезпечення процесів управління формуванням системи економічної безпеки, що структуровано за домінантними функціональними блоками, знеособлює за галузевою ознакою аналітичне поле, але дозволяє враховувати галузеві особливості господарської системи в матрицях критеріїв, шкалах вагомості показників і впливати на них засобами оперативного втручання та коригування орієнтирів на перспективу.

Теоретична модель управління процесом забезпечення належного рівня економічної безпеки господарської системи загалом є адекватною для застосування в умовах надзвичайного функціонування, характерного для сучасних умов в Україні через повномасштабне вторгнення рф. Особливість цього періоду вимагає включення в загальний контур управлінського реагування засобів антикризового управління, які відбивають зміну критеріїв, метрик оцінювання параметрів, ресурсної підтримки тощо. У таких умовах зростає роль ризик-менеджменту, оптимізаційного підходу до управління ресурсозабезпеченням, менеджменту персоналу, інноваційного наповнення технологічних рішень, організаційно-економічного механізму оперативного реагування на кризові події.

Саме в таких умовах функціонує наразі енергетична галузь України, яка через російські інтенсивні обстріли знаходиться вже не в кризовому, а в критичному стані втрати майна і високої ймовірності економічної загибелі. Гострота ситуації класифікується не за критеріями економічної безпеки для об’єднаних в системі суб’єктів господарювання, а за

параметрами технічного, а потім і економічного виживання, хоча це аспекти єдиного цілого в нерозривній взаємозалежності. Сучасні оцінки стану винесені в площину енергетичної безпеки в статусі базової складової національної безпеки України, яка активізувала останніми роками свою присутність у процесі євроінтеграції, поєднуючи діяльність з відтворення потужностей по всіх секторах галузі з її реформуванням, модернізацією, осучасненням ресурсного забезпечення і виходу на стандарти функціонування об'єднаної європейської енергосистеми за співставними параметрами прогресивності та економічної й технологічної безпеки.

3. Євроінтеграція в системі стратегічних цілей і факторів зміцнення потенціалу економічної безпеки енергосистеми України

Безпека функціонування енергосистеми України не є адитивною характеристикою її стану, оскільки складається не лише з параметрів окремих елементів, а й має синергічну природу формування та макроекономічні оцінки та сфери втручання, що мають високу частку державного регулювання на тлі досягнення енергетичного балансу й незалежного рівня енергетичної стійкості в межах стратегії та політики національної безпеки. Такий підхід не є ексклюзивним, він придатний країнам не лише передових економік. При структурних економіко-політичних зрушеннях у напрямі об'єднувальних рухів ініціатори та виконавці досліджують і забезпечують співставність проєктних комбінацій по елементах і в цілому, в моделях енергоінтеграції зокрема.

Саме це завдання постає перед у процесі євроінтеграції у складних умовах майже 4-річних руйнувань національного майна, особливо в енергосегменті.

Поглиблений всебічний аналіз всіх характеристик української енергосистеми щодо структурних особливостей і пропорцій суб'єктної присутності господарських одиниць будь-якої організаційно-правової форми та власності, наявності чи відсутності монопольних деформацій на ринку у різних секторах енергоринку, рівня його ліберальності та ефективності, від стану формування ринкової вартості учасників ринку, зокрема інвестиційної, до розрахунку основних індикаторів стійкості фінансово-господарської діяльності в розрізі окремих підприємств, об'єднаної системи здійснюється постійно і включається в прийняті модельні шаблони задля постійного моніторингу запасу економічної безпеки системи, яка прагне увійти в усталену енергетичну сукупність європейського енергетичного простору. Ці процеси знайшли своє відображення у висновках і настановах *A competitiveness strategy for Europe* (2024), планах інвестиційної підтримки розвитку в Україні зеленої енергетики (сонячної, вітрової), збільшення потужності відновлювальних джерел енергії, скорочуючи частку вугільного і

технологічного ресурсу та інших джерел живлення енергокомплексів, які спричиняють викиди парникових газів. Для порівняння, за даними *WindEurope* (2024) і *SolarPower Europe* (2024) у 2023–2024 рр., у Європейському Союзі вітрова енергетика забезпечувала близько 17–18% виробництва електроенергії, тоді як сонячна енергетика – приблизно 9–10%, що становить найвищі темпи зростання серед відновлюваних джерел. Лише 12–13% приходилось на виробіток гідроенергетики, атомна енергетика складає 22–23%, інші джерела (біоенергія, вугілля, газ, нафта тощо) становили разом приблизно 27–30% об'єднаного енергокомплексу (*Ember*, 2024).

Відмінність підходів до формування енергетичного балансу в Україні і в ЄС зазначено в матеріалах *Investment opportunities of energy sector,* 2024, що подано на *рис. 2*:

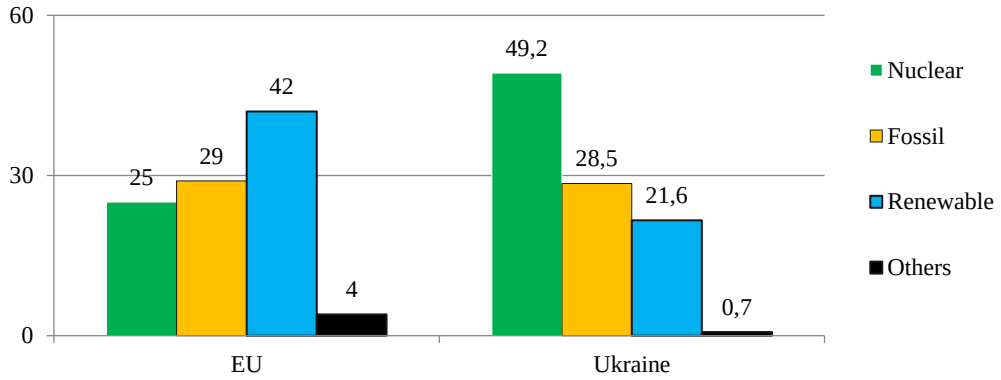

Рис. 2. Джерела енергії в Європі та Україні, %, 2023

Джерело: складено за (*Investment opportunities of energy sector,* 2024).

Якщо Україна досі залишає у пріоритеті залежність від ядерної енергетики (49.2%), то для ЄС реалізується прагнення до її мінімізації. На момент проведення дослідження вона складала 25% сукупних джерел. Використання викопного палива по порівнюваних системах майже однакові: ЄС – 29%, Україна – 28.5%. До того ж ЄС суттєво випереджає Україну по залученню відновлювальних джерел – 42% проти 21.6%. В активну позицію в Україні не включені інші джерела (0.7%), тоді як в енергобалансі об'єднаної енергосистеми ЄС це 4%.

Очевидно, стратегія євроінтеграції для України має передбачати реформування національної енергосистеми по векторах розвитку відповідно до напрямів розвитку та критеріїв узгодженості з системою ЄС для її повноцінної інтеграції зі збереженням стійкості сформованого загального балансу та запасу економічної безпеки цієї складної об'єднаної енергетичної системи.

Крім технологічного аналізу, важливою складовою дослідження процесів інтегрування енергосистеми України є компаративні аспекти організаційно-економічного механізму функціонування. Попри

однотипність укрупненої структури енергосистем ЄС і України – сектор генерації, розподілу і постачання ресурсу, їх співвідношення за обсягами діяльності різняться. Так, за даними *Ember* (2024), *Eurostat* та *IEA*, у 2024–2025 рр. сектор електроенергії в ЄС складався з: генерації 60% (480–550 млрд євро), розподілу і передачі 20% (170–220 млрд євро), постачання 20% (180–230 млрд євро), а в Україні це співвідношення: генерація 65% (210–260 млрд грн), передача і розподіл 20% (70–95 млрд грн), постачання 15% (55–75 млрд грн).

Серед факторів впливу на досягнення співставності системи треба зазначити структурну характеристику суб'єктної присутності бізнесу в ланцюгу "виробництво – постачання енергоресурсів" за організаційно-правовою формою, видом власності. Наприклад, для ЄС за даними *Eurostat, ENTSO-E* та звітів Єврокомісії (2023–2024) у системі генерування й постачання електроенергії діє до 65% підприємств акціонерного формату, 25% господарських товариств, 15% інших форм організації бізнесу, у т. ч. цільових об'єднань – концернів, асоціацій, конгломератів статутного чи договірного характеру. Тобто переважна більшість сектору належить акціонерним та корпоративним структурам, а державні або колективні форми присутні меншою мірою, часто у вигляді великих національних або транснаціональних концернів. Для України характерна висока концентрація ринку електроенергії: 50% припадає на Енергоатом, і енерготрейдерів, на ДТЕК – 45%, це майже монопольні позиції на енергоринку України. Решта учасників ринку (невеликі приватні генератори, ВДЕ-підприємства) формують лише обмежену частку, приблизно 10–15% загальної генерації. (*IEA – Electricity generation by source, Ukraine*, 2025). Тобто ДТЕК фактично є найбільшим приватним гравцем на українському ринку електроенергії поряд із державним Енергоатомом, який домінує у атомному секторі (приблизно 50% виробництва).

За даними *Eurostat* (2025) та *IEA – Electricity generation by source, Ukraine* (2025), за державною і комунальною власністю на енергоринку ЄС присутні 20–25% учасників ринку, а в Україні частка державних і комунальних гравців (насамперед Енергоатом, ТЕЦ у комунальній власності) охоплює 50–55% ринку через домінування атомного сектору та великих ТЕЦ. У ЄС ринок більш конкурентний і диверсифікований, а в Україні державні та комунальні підприємства зберігають ключові позиції.

Серед факторів вирішального впливу на економічні базові засади діяльності підприємств енергосистеми є механізм державного регулювання, ступінь ліберальності енергоринку, вільний вибір типу і змісту цінової політики гравців через оцінку взаємодії основних елементів ринку і кон'юнктури по реальних і прогнозованих траєкторіях зміни.

Для ринку ЄС характерно формування цінових параметрів енергопродукції та послуг за об'єктивними тенденціями зміни попиту і

пропозиції з урахуванням кон'юнктурних сплесків спекулятивного характеру. Питання соціального захисту населення держави ЄС вирішують за допомогою ринкових механізмів, а шляхом державного реголування та надання соціальної підтримки. Водночас в Україні зберігається державне регулювання цін на енергоресурси для кінцевого споживача, а результативність діяльності всіх елементів системи оцінюється за зворотним принципом. Чинна співпраця з енергосистемою ЄС через критичний імпорт загострила цей дисбаланс, що без державної підтримки чи зміни тарифних шкал оплати споживання всередині країни створює кризову ситуацію для енерготрейдерів (*A competitiveness strategy for Europe,* 2024; *IEA – Electricity Market Report: Ukraine,* 2024).

Неспівставними є тарифи з зеленої енергетики. В Україні вони найвищі у Європі (до 2030 р.), тож розвиток цього джерела немає інвестиційної привабливості для бізнесу. Крім того, фактором зниження якості функціонування і розвиток енергосистеми України є досить низька платіжна дисципліна по всіх етапах фінансової логістики. Потужні ланцюги неплатежів відбиваються у всіх параметрах моделей економічної безпеки учасників, що також знижує оцінки привабливості системи до інвестиційної активності й придатності до включення в об'єднаний енергокомплекс. Прийняті в аналітичній практиці інструменти оцінювання рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання або об'єднаної господарської системи ґрунтуються на показниках фінансового стану та їхній динаміці протягом досліджуваного періоду. До них належать показники платоспроможності, ділової активності, фінансової незалежності, кредитоспроможності та інші, а також співвідношення окремих характеристик діяльності, зокрема темпів зміни виручки та активів за їхньою ринковою оцінкою.

В аналітичне поле також включаються результати діяльності за виробничо-технічною, інтелектуально-кадровою та комерційною складовими в межах поточного й тактичного періодів звітування. Конкретний склад показників визначається з урахуванням стратегічних аспектів діяльності – ринкового, соціального, інноваційно-технологічного. Порівнянність показників забезпечується застосуванням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та поширених в Україні моделей управлінського обліку.

Попри потужну технічну допомогу не тільки у збереженні, відновленні та розвитку майна енергоситеми України за критичними аргументами і засобами, процес євроінтеграції для країни набуде багатостороннього змісту і високої інтенсивності при досягненні максимальної співставності економіко-організаційних механізмів функціонування, технологічної бази виробництва енергопродукції та послуг з її доведення до кінцевого споживача, однорідності підходів до оцінок рівня економічної безпеки як складової національної безпеки в цілому.

Досягнення достатніх значень індикаторів економічної безпеки енергосистеми України є передумовою її євроінтеграції як гідного члена європейської енергетичної спільноти. З іншого боку, євроінтеграція енергосистеми України є обґрунтованим стратегічним рішенням і шляхом зміцнення потенціалу її економічної безпеки.

Висновки

У ході проведеного дослідження "Енергетична система України: євроінтеграційні трансформації та економічна безпека" встановлено, що енергетична система України є ключовим чинником забезпечення економічної та національної безпеки, а рівень її резильєнтності безпосередньо визначає стійкість національної економіки. Також обґрунтовано, що євроінтеграція формує інституційні та економічні передумови для відновлення і модернізації енергетичної системи на сучасній техніко-технологічній основі, водночас підвищення рівня економічної безпеки виступає драйвером інтеграційних процесів.

Доведено, що в умовах воєнного стану управління енергетичною системою трансформується у площину антикризового, що потребує адаптації методичного інструментарію оцінювання економічної безпеки. Попри втрати інфраструктури, енергетична система України зберігає значний виробничий потенціал та забезпечує поступову інтеграцію до європейського енергетичного простору.

У дослідженні обґрунтовано підходи до формування оціночної моделі економічної безпеки енергетичної системи з урахуванням воєнних викликів та євроінтеграційних процесів, а також доцільність застосування методів антикризового управління і європейського досвіду.

Встановлено взаємозалежність між рівнем економічної безпеки енергетичної системи та ефективністю євроінтеграції: досягнення належних безпекових параметрів є передумовою інтеграції, а інтеграція – чинником їх посилення, що підтверджує висунуту гіпотезу.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з розробленням оптимізаційних моделей забезпечення економічної безпеки енергетичної системи України з урахуванням європейських стандартів та орієнтацією на досягнення синергетичного ефекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

Ali A.H.S. (2021). Societal Green Economy and its Impact on Sustainable Development. *International Journal of Sustainable Development and Planning, 16*(1), 105–114. https://doi.org/10.18280/ijsdp.160111

Ember (2024). *European Electricity Review 2024*. https://ember-climate.org/insights/research/european-electricity-review-2024/

European Commission. (2023). *Energy Market Report.* https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/market-analysis_en

IEA – Electricity generation by source, Ukraine (n. d.). https://www.iea.org/data-and-statistics/data-tools/electricity-generation-by-source

Kvasnii, L., Kvasnii, Z., & Condra, O. (2024). Innovative Approaches to Ensuring Energy Efficiency in the Economy of Territorial Communities: Challenges and Prospects. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, (11). URL: https://doi.org/10.54929/ 2786-5738-2024-11-03-11	
Skorokhod, I., & Kostiuk, D. (2021). Features of development of the global market of alternative energy sources. *Uzhorod National University Herald. Series: International Economic Relations and World Economy*, (39), 147–153. https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-39-26	
Stojkoski, V., Koch, P., & Hidalgo, C.A. (2023). Multidimensional economic complexity and inclusive green growth. *Commun Earth Environ*, (4), 130. https://doi.org/10.1038/s43247-023-00770-0	
SolarPower Europe. (2024). *Global Market Outlook for Solar Power 2024–2028*. https://www.solarpowereurope.org/insights/market-outlooks	
WindEurope. (2024). *Wind energy in Europe: 2023 statistics and outlook for 2024–2030*. https://windeurope.org/intelligence-platform/	
Алькема, В. Г., Кириченко, О. С., & Пазєєва, Г. М. (2019). *Діагностика економічної безпеки підприємства (на матеріалах транспортно-експедиційних підприємств України)*. ВНЗ "Університет КРОК". https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ 2fc30998-30ad-4c9e-8bc7-cce559fc8067/content	Alkema, V. H., Kyrychenko, O. S., & Pazieieva, H. M. (2019). *Diagnosis of enterprise economic security (based on the materials of transport and forwarding enterprises of Ukraine)*. KROK University. https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ 2fc30998-30ad-4c9e-8bc7-cce559fc8067/ content
Булах, О. (2023). Енергоефективність – від тренду до реалій життя. *Журнал "Кунщт"*. https://surl.li/voaffp	Bulakh, O. (2023). Energy efficiency – from a trend to the realities of life. *Journal "Kunsht"*. https://surl.li/voaffp
В Україні вітрова та сонячна електроенергія зросли до історичного максимуму. (2024). *Вебпортал "Зелена трансформація України"*. https://greentransform.org.ua/v-yes-vitrova-ta-sonyachna-elektroenergiya-zrosly-do-istorychnogo-maksymumu-v-pershij-polovyni-2024-roku	In the EU, wind and solar electricity have grown to an all-time high. (2024). *Web portal "Green transformation of Ukraine"*. https://greentransform.org.ua/v-yes-vitrova-ta-sonyachna-elektroenergiya-zrosly-do-istorychnogo-maksymumu-v-pershij-polovyni-2024-roku
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. (б. д.). Зелений тариф в Україні. https://saee.gov.ua/uk/business/ preferentsii/	*Derzh-pidtrymka/green-tariff State Agency for Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine*. (n. d.). Green tariff in Ukraine. https://saee.gov.ua/ uk/ business/preferentsii/derzh-pidtrymka/green-tariff
Дідик, А. М., Кузьмін, О. Є., Ортинський, В. Л., Козаченко, Г. В., Погорелов, Ю. С., Ілляшенко, О. В., Рудніченко Є. М., Овчаренко Є. І., Гавловська Н. І., Івченко Є. А., Лемішовський В. І., & Вахлакова В. В. (2019). *Економічна безпека підприємства*. НУ "Львівська політехніка", Видавнича група "Бухгалтери України". https://fpk.in.ua/ images/biblioteka/3fmb_finan/Ekonomichna-bezpeka-pidpryyemstva_pidruchnyk.pdf	Didyk, A. M., Kuzmin, O. Ye., Ortynskyi, V. L., Kozachenko, H. V., Pohorelov, Yu. S., Illiashenko, O. V., Rudnichenko, Ye. M., Ovcharenko, Ye. I., Havlovska, N. I., Ivchenko, Ye. A., Lemishovskyi, V. I., & Vakhlakova, V. V. (2019). *Enterprise economic security*. Lviv Polytechnic National University; Accountants of Ukraine Publishing Group. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Ekonomichna-bezpeka-pidpryyemstva_pidruchnyk.pdf
Дяченко, О. В., Гапон, Д. А., & Боженов, В. М. (2025). Аналіз перспектив розвитку відновлювальної енергетики в Україні. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія: Енергетика: надійність та енергоефективність*. https://doi.org/10.20998/EREE.2025.2(11).339418	Diachenko, O. V., Hapon, D. A., Bozhenov V. M. (2025). Analysis of prospects for the development of renewable energy in Ukraine. *Bulletin of the National Technical University "KhPI".. Series: Energy: Reliability and Energy Efficiency*. https://doi.org/10.20998/ EREE.2025.2(11).339418
Зубко, Т. (2024). Міжнародне співробітництво в енергетичній сфері. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія: Економічні науки*, (4), 25–37. https://doi.org/10.31617/3.2024(135)02	Zubko, T. (2024). International cooperation in the energy sector. *Foreign Trade: Economics, Finance, Law. Series: Economic Sciences*, (4), 25–37. https://doi.org/10.31617/3.2024(135)02
Зубко, Т. Л. (2021). Економічна безпека підприємства: виклики XXI сторіччя. *Київський національний торговельно-економічний університет.* https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c4839285-f07a-46c5-8caa-469b6e23bfa2/content	Zubko, T. L. (2021). Economic security of an enterprise: Challenges of the 21st century. *Kyiv National University of Trade and Economics*. https://ur.knute.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c4839285-f07a-46c5-8caa-469b6e23bfa2/content

Київська школа економіки. (2024). Прямі збитки інфраструктурі України станом на листопад 2024 року. https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf	*Kyiv School of Economics*. (2024). Direct damage to the infrastructure of Ukraine as of November 2024. https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf
Когут, С. (2023). Ринок енергії України: створення умов для ефективного енергопостачання. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, *324*(6), 403–412. https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-64	Kohut, S. (2023). Ukraine energy market: creation of conditions for effective energy supply. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, *324*(6), 403–412. https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-64
Криницький, К. та ін. (2024). *Рішення для "зеленої" енергетичної відбудови громад: думки експертів*. Greenpeace. https://www.greenpeace.org/ static/planet4-ukraine-stateless/2024/09/010c4f53-Путівник-зелених-рішень-великий.pdf	Krynytskyi, K., et al. (2024). Solutions for "green" energy restoration of communities: expert opinions. "Greenpeace". https://www.greenpeace.org/static/planet4-ukraine-stateless/2024/09/010c4f53-Путівник-зелених-рішень-великий.pdf
Кузенко, Т. Б., & Сабліна, Н. В. (2020). *Фінансова безпека підприємства*. *ХНЕУ ім. С. Кузнеця*. https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/4408/1/2020-%d0%9a%d1%83%d0%b7%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%a2%20%d0%91%2c%20%d0%a1%d0%b0%d0%b1%d0%bb%d1%96%d0%bd%d0%b0%20%d0%9d%20%d0%92.pdf	Kuzenko, T. B., & Sablina, N. V. (2020). Financial security of an enterprise. *Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics*. https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/4408/1/2020-%d0%9a%d1%83%d0%b7%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%a2%20%d0%91%2c%20%d0%a1%d0%b0%d0%b1%d0%bb%d1%96%d0%bd%d0%b0%20%d0%9d%20%d0%92.pdf
Мазаракі, А. А., Блакита, Г. В., Ситник, Г. В., Стояненко, І. В., Вавдійчик, І. М., Ганечко, І. Г., Гейдор, А. П., Камінський, С. І., Кондратюк, О. І., Лаптєва, В. В., Трубей, О. М., Жук, О. С., Блаженко, С. Л., Рибак, Р. І., & Зубко, Т. Л. (2022). *Економіка підприємства. Частина 1*. Державний торговельно-економічний університет. https://doi.org/10.31617/p.knute.2022-175	Mazaraki, A. A., Blakyta, H. V., Sytnyk, H. V., Stoianenko, I. V., Vavdiichyk, I. M., Hanechko, I. H., Heidor, A. P., Kaminskyi, S. I., Kondratiuk, O. I., Laptieva, V. V., Trubei, O. M., Zhuk, O. S., Blazhenko, S. L., Rybak, R. I., & Zubko, T. L. (2022). *Enterprise economics. Part 1*. State University of Trade and Economics. https://doi.org/10.31617/p.knute.2022-175
Марченко, О. С. (2022). Економічна безпека підприємства. *Право*. https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4710&download_id=1555&srsltid=AU7gw4WZFa7vnQUWmgvmNh_IkR6zHKDSHGN4vM__I-N1VZReksvkjZFN	Marchenko, O. S. (2022). Enterprise economic security. *Pravo Publishing House*. https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4710&download_id=1555&srsltid=AU7gw4WZFa7vnQUWmgvmNh_IkR6zHKDSHGN4vM__I-N1VZReksvkjZFN
Мелiхова, Т. О. (2018). *Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність*. Видавничий дім "Гельветика". https://D:/%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F/0049836.pdf	Melikhova, T. O. (2018). *Economic security of an enterprise: Formation, control, efficiency*. Helvetica Publishing House. https://D:/%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F/0049836.pdf
Міністерство енергетики України. (2023). Стратегія майбутнього. https://mev.gov.ua/novyna/stratehiya-maybutnoho-ukrayina-tse-enerhety-chnyy-khab-yakyy-dopomozhe-yevropi-pozbutysya	*Ministry of Energy of Ukraine*. (2023). Future strategy. https://mev.gov.ua/novyna/stratehiya-maybutnoho-ukrayina-tse-enerhetychnyy-khab-yakyy-dopomozhe-yevropi-pozbutysya
Петровець, С. (2023). Економічний аналіз та перспективи розвитку енергетичного сектору України. *Вчені записки Університету "КРОК"*, *4*(72), 60–64. https://doi.org/10.31732/2663-2209-2023-72-60-64	Petrovets, S. (2023). Economic analysis and perspectives of energy sector development in Ukraine. *Science Notes of KROK University*, *4*(72), 60–64. URL: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2023-72-60-64
Ситник, Г. В., Блакита, Г. В., Гуляєва, Н. М. Ганечко, І. Г., Ганущак, Т. В., Зубко, Т. Л., Лановська, Г. І., Адаменко, В. В., Лосіцька, Т. І., Вавдійчик, І. М., Бутова, Т. Ю., Олесенко, І. С., & Архіпов, Н. М. (2020). *Економічна безпека підприємництва в Україні*. Київський національний торговельно-економічний університет. https://irbis-nbuv.gov.ua/publ/REF-0000780981	Sytnyk, H. V., Blakyta, H. V., Huliaieva, N. M., Hanechko, I. H., Hanushchak, T. V., Zubko, T. L., Lanovska, H. I., Adamenko, V. V., Lositska, T. I., Vavdiichyk, I. M., Butova, T. Yu., Olesenko, I. S., & Arkhipov, N. M. (2020). *Economic security of entrepreneurship in Ukraine*. Kyiv National University of Trade and Economics. https://irbis-nbuv.gov.ua/publ/REF-0000780981

Чугунов, І., Канева, Т., & Любчак, І. (2023). Фінансові інструменти реалізації європейського зеленого курсу в Україні. *Економіка та суспільство*, (56). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-141	Chugunov, I., Kaneva, T., & Liubchak, I. (2023). Financial instruments for the implementation of the European green course in Ukraine. *Economy and Society*, (56). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-141
ЮкрейнІнвест. (2024). Інвестиційні можливості енергетичного сектору. https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/energetychnyj-sektor-ukrayiny2-1.pdf	*UkraineInvest*. (2024). Investment opportunities of energy sector. https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/energetychnyj-sektor-ukrayiny2-1.pdf

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що вони не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автори афілійовані з установою, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Блакита, Г., Гуляєва, & Н., Ганущак, Т. (2026). Енергетична система України: євроінтеграційні трансформації та економічна безпека. *Scientia fructuosa, 5*(169), 4–23. http://doi.org/10.31617/1.2026(169)01

Надійшла до редакції 15.02.2026.
Відправлено на доопрацювання 15.05.2026
Прийнято до друку 04.09.2026.
Публікація онлайн 21.10.2026.